

مذکرات مجلس شورای ملی

صورت مفروح مذاکرات مجلس روز یکشنبه (۱۳) بهمن ماه ۱۳۴۷

فهرست مطالب:

اصلاح قانون تأسیس سازمان بنادر و کشتیرانی و تعرفه حقوق و عوارض بندری و ابلاغ بدولت .
 ۵- بیانات آقای نخست وزیر و معرفی آقای علی هزاره بسمت معاون نخست وزیر و رئیس دفتر بودجه و تقدیم لایحه بودجه سال ۱۳۴۸ کل کشور .
 ۶- ختم جلسه .

۱- قرائت اسامی غائبین جلسه قبل .
 ۲- بیانات قبل از دستور آقایان : ماهیار - بدر صالحیان - رامبد - دکتر عاملی .
 ۳- تصویب صورت جلسه .
 ۴- طرح و تصویب گزارش کمیسیون دارائی دائر به تأیید اصلاحات مجلس سنا در لایحه قانونی

مجلس در ساعت نه و پنج دقیقه صبح بریاست آقای عبدالله ریاضی تشکیل گردید

غائبین بی اجازه - آقایان :

روحانی - دکتر ملکي

غائبین مريض - آقایان :

فیاض - دکتر قهرمان - ایلخانی پور - شکیبا -
 بختیار بختیار بها - پرویزی - پردلی - یزشکی - دیبیم -
 ساکینیان - محمدولی فراچورلو - کاسمی - مافی -
 دکتر رشتي

۲- بیانات قبل از دستور آقایان : ماهیار -

بدر صالحیان - رامبد - دکتر عاملی

رئیس - نطق های قبل از دستور را شروع می کنیم
 آقای ماهیار بفرماید .

۱ - قرائت اسامی غائبین جلسه قبل

رئیس - اسامی غائبین جلسه قبل قرائت می شود .

(بشرح زیر خوانده شد)

غائبین با اجازه - آقایان :

اولیاء - کریم بخش سعیدی - کیوان - ربکی -
 مهندس قادر پناه - اخلاقی - مهندس اربابی - مهندس
 ارفع - بختیاری پور - جاماسبی - دکتر حکیم شوشتری -
 دکتر خطیبی - شاخونی - عجم - مهندس عطائی - دکتر
 عظیمی - دکتر فر بود - کلانتر هرمزی - معزی - دکتر
 اعتمادی - امام مردوخ - دکتر رفعت - دکتر موثقی -
 مهرزاد - دکتر یسگانکی .

مجلس شورای ملی
و نمایندگان محترم، ده هزارمین روز سلطنت پر هیبت و باسعادت اعلیحضرت همایونی، شاهنشاه آریا مهر رهبر دادگستر و خردمند و فرهنگ پرور ملت ایران را از طرف خود و حزب ایران نوین به پیشگاه همایونی و همه نمایندگان محترم ملت و فرهنگیان و فرهنگ دوستان و اهالی شاهدوست و میهن پرست ایران صمیمانه تبریک و تهنیت عرض مینمایم. شاهی که در آغاز سلطنت و مقارن با بحر انهای شدید جهانی و جنگ خانمانسوز بین المللی دوم، با در دست گرفتن سکان کشتی توفان زده ایران و قبول مسئولیت خطیری که بعهده معظم له واگذار شده بود لحظه ای نیاوردند و برای نجات میهن و حفظ و حراست کشوری پر افتخار و ملتی حقیقتش شبانه روز مساعی خود را مصروف و مبذول آسایش و آرامش ملت فرمودند، شایسته تعظیم و ستایش اند.

شجاعت و شهامت در آن لحظات میخوف و مهیب که کمتر رهبری یاری ابراز آنرا داشت بسیار مقتدم و کرافتور بود. شاهنشاه محبوب ما با شجاعت و شهامت و تهور و فداکاری بخاطر حفظ و حراست ایران با مشکلات عدیده و موانع بیشمار در جنگ و ستیز برآمدند. دشوار بهای ملک و ملت را یکی پس از دیگری مجو و مضحمل و نسا بود ساختند، همینکه مصائب و بلاهای خارجی با حسن تدبیر از بین رفت، زمان تهشیت و رسیدگی بوضع داخلی آغاز گردید. قلب رؤف و مهربان، سعه صدر و علو طبع، شفقت آسمانی و روح پر از مدارا و گذشت معظم له، دادگستری و دادپروری توسعه فرهنگ از صفات بارز و روشن رهبر عالیقدر مسامحسوس میشود (صحیح است) ده هزار شهبانه روز بخاطر رفاه و آسایش و سعادت و سلامت ملت خود رنجها بردند و کوششها مبذول فرمودند. افکار عالی انسانی و مکارم و وسایلی ملکوتی که خدای بزرگ در نهاد پاکشان متمکن فرموده معظم له را برانگیخت تا در راه مبارزه شدید با هر یمنان جهل و فقر و مرض که سعادت مملکت و خطر ناک جامعه بشریت است بیاخیزند و برای نیکبختی و بهروزی انسانهای تشکیل لژیون خدمتگزاران بشر را بکوش جهانیان برسانند. این صدا و این ندای سرور و عالم غیب و تراوشی از روحی عظیم و فکری عالی بود و چون از دل برخاسته بود بر دلها نشست

و مقبول طبع بشر دوستان و ارباب معرفت و داد قرار گرفت و با تعظیم و تکریم زاید الوصف مواجه گردید. لژیون خدمتگزاران بشر که سپاهیان دانش و بهداشت و عمران را در اختیار ملل محروم قرار میدهد و تحول و دگرگونی عظیمی در زندگی آنان بوجود میآورد حائز کمال اهمیت و افتخار است، افتخار برای ملتی که با تاریخ درخشان شاهنشاهی است، افتخار بنحوه تفکر و تأمل نژاد پاک ایرانی است، افتخاری بزرگ برای فرهنگ، مستغنی و تمدن درخشان و بشر دوست میهن ماست، کارنامه ده هزارمین روز سلطنت آکنده و مشحون از اقدامات مفید و عظیمی است که کشور را در زمره کشورهای مترقی و متقدم قرار میدهد. فرمایشات کهر بار شاهنشاه که در سفر و حضر اظهار میفرمایند سرشار از علاقه شدید معظم له به عاطفه عالی میهن پرستی، و ملت نوازی و بشر دوستی است فرمایشاتشان پر از نکات و دقایق و افکار و اندیشه های روحی بزرگ و عالی است ده هزار روز و شب از خود گذشتگی و ایثار و در فکر آسایش ملت بودن و زندگی او را مقرون بسعادت و سلامت کردن کار پیامبران و رهروان عدل و داد است دارا بودن رهبری عادل و خردمند عظیم الهی و لطف و عنایت خاص پروردگار است (صحیح است) خدای مهربان وجود مقدس شاهنشاه را برای سلطنت و رهبری ملت ایران در بر تالطم ترین دقایق حیات برگزید تا کشتی توفان زده کشور را با لیاقت و کفایت بساحل نجات هدایت فرمایند. نتیجه ده هزار شهبانه روز کوشش و تلاش بخاطر ایران یعنی رهبری خردمندانه و انقلاب سید و مقدس شاه و ملت، الغاء رژیم ارباب رعیتی آزادی دهقانان و کارگران، تشکیل سپاهیان انقلاب، اتخاذ سیاست مستقل ملی، بر خورداری زنان یعنی مادران و مریبان اجتماع از آدابهای اجتماعی و سیاسی و خانوادگی ملی کردن صنعت نفت، انقلاب آموزشی و اداری، سهیم کردن کارگران در سود کارخانه ها، ایجاد کارخانه های ذوب آهن و پتروشیمی، تأسیس خانه های ایصال و شورای داوری، لوله کشی گاز و فروش آن بخارج، اجرای هزاران برنامه های عمرانی و آبادانی که بر شمردن آنها مثنوی هفتاد من کاغذ شود.

اجازه میخواهم برای سنجش مبارزه بایستادگی که در سال تحصیلی ۴۷-۱۳۴۶ فقط بوسیله سپاهیان دانش یعنی سران جانباز شاهنشاه انجام گرفته آماری باستحصار ساحت مقدس مجلس برسانم:

تعداد دانش آموزان کلاسهای سپاهیان دانش از سن ۶ تا ۱۵ سالگی ۱۳۰۳۰۲۲ نفر
تعداد بزرگسالان کلاسهای سپاهیان دانش از سن ۱۵ سالگی بالا ۱۷۲۲۴۲ نفر

تعداد مدارس معمولی روستاها ۱۸۲۷۲ باب
« « سپاهی دانش ۳۳۳۴۹ «

باتوجه بشمار روز افزون دانش آموزان و دانشجویان، تأسیس مدارس ابتدائی و متوسطه و عالی که در کشور موجب اطباب کلام میگردد پیروزیهای غیر منتظره ای را توفیق میدهد. رهبر عالیقدر مانده تنها سیاستمداری محبوب و مدبر و روشنفکر و مورد احترام جهان است بلکه شخصیتی شایسته فرهنگ و معلم و مربی دلسوز برای همه است (صحیح است) با دستور فروران این معلم دلسوز و این رهبر عالیقدر عنقریب بی سوادی در مدت ده سال از ایران ریشه کن خواهند شد. همکاران ارجمند باتوجه به ارضام و امان نظر در اقداماتی که در زمان سلطنت با سعادت رهبر عالیقدر ما شاهنشاه آریا مهر صورت تحقق پذیرفته جز عنایات و الطاف الهی که بوسیله سایه اش شامل حال ملت ایران گردیده نمیتوان تفسیر و توجیه دیگری نمود.

بقومی که نیکی پسندد خدای دهد خسروی عادل و نیک رای جوان و نیک و روشن ضمیر بدولت جوان و به تدبیر پیر پروردگار نوری از انوار خود را جهت آسایش و آرامش ملت خدا دوست ایران بر کشور باستانی ما متجلی فرمود. این شعاع پر خیر و برکت و این فرقه نابزدی در وجود مقدس شاهنشاه چشمه های مشحون و لبریز از آب حیات و زندگی و آزادی و خوشبختی بر روی ملت ایران و جهان انسانیت بگسترد. این نور نابزدی است نجلی رحمت الهی است، بخشایشی برای ضعفهاست و رحمتی جهت دهقانان و کارگران و زنان ایران است، زبان حال ملت این ابیات غزل عارف ربانی جلال الدین محمد مولوی بلخی است. ملت ایران با تجلیل و تعظیم توأم با اعجاب میگردد:

آمدن شیخ از آسمان در حلقه بیچارگان
بهر شقای عاشقان استاد دانا آمده
معجز نما، معجز نما ای شهسوار لافتی
این بندها را بر کشا ای نوربکتا آمده
(این بندها همان بندهای بندگی و بردگی دهقانان و کارگران و زنان ایران بود که ایشان با همت عالی خود کسوتند).

این بخت و دولت را بگر وین فتح و نصرت را بگر
سلطان عزت را بگر در خانه ما آمده
ای مظهر صدق و صفاوی معدن لطف خدا
ای گوهر بی منتهی از سوی بالا آمده
خدا یا، پروردگارا، ترا بیش از جد و حصر ستایش میکنیم که چنین ملکی ملک و رهبری دادگستر و مهربان با عنایت فرمودی و از درگاه بر کرامت خواهانیم که ده هزارها روز دیگر با عزت و شوکت و جلال و عظمت و سعادت و سلامت بر عمر شاهنشاه محبوب ما بیفزا تا در سایه و آسایش او بخوشی و خرمی بگذرویم و بیش از پیش بدر گاهت ثنا خوان و سپاسگزار باشیم

بخت ازلی باد و بقایت ابدی باد (احسن - احسن).
رئیس - آقای بدر صالحیان بفرمائید.

بدر صالحیان - جناب آقای رئیس نمایندگان محترم، روز بیست و ششم شهر بورماه ۱۳۲۰ شاهنشاه آریا مهر در بیست و دومین سال زندگی با قرائت يك خطابه تاریخی در مجلس شورای ملی سلطنت خود را آغاز فرمودند. از آن تاریخ تا امروز ده هزار روز سپری شده است. ده هزار روزی که هر روز آن صفحه زرینی بر صفحات گرانهای تاریخ دو هزار و پانصدساله شاهنشاهی ایران زمین افزوده است. عموم خانها و آقایان محترم بخاطر دارند که روز ۲۵ شهریور ۱۳۲۰ بر اثر حمله قوای بیگانه و اشغال مملکت و فشار اجنبی اعلیحضرت رضاشاه کبیر از سلطنت استعفا و مسئولیت مقام پادشاهی را بفرمودند و جانشین خود تفویض فرمودند.

شاهنشاه آریا مهر در چنین روز و با چنین شرایط و اوضاع و احوالی ولادت تلج و تخت پادشاهی شدند، یعنی روزی که بر اثر حمله قوای بیگانه از دو طرف کشور ایران

مورد تجاوز و اشغال قرار گرفته بود. امنیت از مملکت رخت بر نشسته و سر بارخانه ها نیز سربازان خالی گشته بود خزانة نهی، فقر و فاقه دامنگیر عموم شده و فحطی و مرض بر سراسر میهن ما حکومت میکرد. بجای صدای پهای پاسداران وطن در همه جا آوای ناخنجا چکمه سربازان بیگانه بگوش میرسید. راه آهن سراسری ایران که باقران قران بول فرد فردمردم مملکت و باراده استوار و آهین رضا شاه کبیر از صعب العبور ترین مناطق کشور برای تأمین رفاه ملت کشیده شده بود در خدمت حمل و نقل سربازان خارجی و فعالیت های نظامی آنها قرار گرفته بود. خواربار مورد احتیاج مردم برای رفاه نیروی اشغالگر مصادر میشد گرانی زندگی همه را از پای در آورده بود و بطور کلی شیرازه امور چنان از هم گسیخته بود که خوش بین ترین افراد حتی نمیتوانستند امیدوار باشند باینکه روزی امنیت و آزادی و آسایش از کف رفته را بازیابند، ولی در چنین ایامی يك روح جوان و با ایمان و ويك وجود سراپا شور و عشق بوطن در همین مکان مقدس بکلام الله مجید سوگند یاد کرد که بوظایف خود در حفظ قانون اساسی و استقلال و تمامیت کشور و اعتلای نام میهن عزیز خود تا پای جان کوشا باشد، آن روح با ایمان و وجود مالا مال از عشق وطن محمدرضا پهلوی شاهنشاه آریامهر است که در طول ده هزار روز سلطنت آنچه در قدرت داشته است برای سرافرازی و سر بلندی ایران و ایرانی دریغ نورزیده (صحیح است) و ایران اشغال شده آرزو را در سایه نبوغ ذاتی و ابتکار شخصی و وطن پرستی واقعی به ایرانی مبدل ساخته است که امروز نامش را در صفحات اول روزنامه های جهان جزو کشور های پیشرفته و مترقی رقم میزنند (صحیح است) ایران در شکسته آرزو امروز دارای چنان وضع اقتصادی سالم و اعتبار کافی است که کشور های بزرگ جهان برای همکاری های فنی و صنعتی و سرمایه گذاری در این کشور با یکدیگر بر رقابت برخاسته اند، وضع ناخنجا مالی و خزانه نهی آن روز، امروز چنان وضعی دارد که دولت قادر است بودجه ۳۳۰ میلیاردی را با کمال سر بلندی و شجاعت برای تصویب بمجلس تقدیم دارد، سر بارخانه های خالی آرزو امروز صورتی است که سربازان با مدرن ترین سلاحها

برای کمک به حفظ صلح و امنیت جهانی در آنجا آماده خدمتگذاری هستند (صحیح است).
روحه ازدست رفته مردم و یأس و نومیدی ناشی از وضع آرزو، امروز بصورتی است که عموم ملت با عشق و امید و با تصمیم و اراده را سخ پشت سر رهبر بزرگ خود در راه سازندگی ایران بزرگ و پیشبرد اهداف مقدس انقلاب شاه و مردم همه یکدل و یک جان هستند. امروز که ده هزار روز بر آن روزگار سیاه گذشته است خوشبختانه سلطنت شاهنشاه آریامهر بر کشوری است که نه تنها از مظاهر سیاست مستقل ملی و حاکمیت واقعی برخوردار است بلکه بعنوان وزنه ای مؤثر در سیاست جهانی شناخته شده است و ممالکی که يك روز ایران را جزو کشور های عقب مانده منظور میداشتند امروز برای ترقی و پیشرفت سریع این کشور و موفقیت های شاهنشاه بزرگ ماهمیت و اعتبار خاصی قائل هستند (صحیح است) نمونه این حسن احترام و ستایش متن تلگرافی است که جانسون رئیس جمهور آمریکا در آخرین روز مامداری خود بنام خدا حافظی و سپاس از رهبر ملت ایران مخابره نموده اند. در قسمتی از این تلگرام چنین بیان شده است. «از همه کمازی برای صلح جهانی و پیشرفتی که میان دو کشور ما صورت گرفته خرسندی عمیق دارم و همچنین از دوستی و پشتیبانی و اندرزهای خوبی که شاهنشاه بمن داده اند خرسندی بسیار دارم پیشرفت ایران در این سالها دلگرم کننده و الهام دهنده بوده است. باردیگر شاهنشاه برای رهبری که در رسیدن ایران به بسیاری از هدفهای خود فرموده اید تبریک میگویم، ملاحظه فرمائید این نمونه تلقی و اندیشه سران ممالک بزرگ دنیا نسبت به رهبر ملت ایران است که حقیقتاً در خور مباحثات و افتخار ایران و ایرانی میباشد. بھر تقدیر در سایه سیاست و کیاست و ابتکارات شاهنشاه آریامهر طی ده هزار روز سلطنت بر قلوب ملت، آن ناسامانیها عقب ماندگیها، نا امنیها، هرج و مرجها، بی اعتباریها، همه و همه از بین رفت و ایران اشغال شده آن روز، امروز در صف ممالک پیشرفته و مترقی و در راه ساختن جهانی که شعار آن صلح و صفا و آرامش برای همه باشد گام بر میدارد. نمایندگان محترم امروز بحق عید بزرگ ایران

و روزیست که همه مردم غرق در سرور و شادمانی هستند و عموماً آنگاه باین مطلب میباشند که اینهمه ترقی و پیشرفت از بین وجود و رهبری های خردمندانه شاهنشاهی است که در همه حال سوگند خویش را در راه حفظ اساس استقلال و حیثیت کشور و رفاه ملت از خاطر نبرده و همواره کوشیده اند بر ملتی سلطنت فرمایند که از رفاه عمومی و شرافت ملی و آزادی واقعی برخوردار باشند. در پایان عرایض این روز تاریخی و بزرگ را از طرف فراکسیون پارلمانی حزب ایران نوین صمیمانه بملت ایران تبریک گفته از خداوند متعال سلامتی و طول عمر دوام سلطنت شاهنشاه آریامهر را مسئلت مینمایم (احسن).

رئیس - آقای رامبد بفرمائید.

رامبد - بنده از طرف حزب مردم و فراکسیون پارلمانی آن افتخار دارم که بمناسبت بزرگداشت ده هزارمین روز سلطنت شاهنشاه عزیزمان چند کلمه ای در مجلس شورای ملی بعرض نمایندگان و بدین وسیله بعرض ملت ایران برسانم. ما هر قدر باهم اختلاف نظر داشته باشیم قطعاً در يك امر باهم متفق القولیم و آن امر بر کتی است که از سلطنت پر میمنت پادشاه عزیزمان صیبت ملت ایران گردیده (صحیح است) بنابر این آنچه سخنرانان گرامی قبیل فرمودند مورد تأیید و قبول نه تنها فراکسیون پارلمانی حزب ایران نوین است بلکه از زبان ما هم هست (احسن) به این جهت همانطوریکه خود شاهنشاه خواسته اند بمناسبت سیل و بلا بایی که در این زمستان گریبانگیر عده ای از هموطنان ما شده بنده در این امر خیلی به اختصار از بارگاه الهی آن جایی که قدرت لا یزال هستی و تمام موجودات بدست توانای اوست، توفیق روز افزون شاهنشاه عزیزمان در ادامه آنچه برای مملکت انجام فرمودند خواستار میشوم (احسن).

رئیس - آقای دکتر عاملی بفرمائید.

دکتر عاملی - جناب آقای رئیس، همکاران ارجمند من نیز اجازه میخواهم از طرف فراکسیون پارلمانی یان ایرانست ده هزارمین روز شاهنشاهی بر افتخار آریا مهر شاهنشاه ایران زمین را بملت ایران از صمیم دل تبریک و تهنیت بگویم. شاهنشاه ما بموجب سنن و رجاوند

تاریخ ما درفش آسمانی رنگ شاهنشاهی ایران که رایت وحدت و یگانگی همه نژادهای ایرانی است بدست دارند از این خصوصیت ممتاز تاریخی نیز برخوردار هستند که در دوران شاهنشاهی این شهریار گرامی و ارجمند ملت ما گام در راه يك انقلاب بزرگ اجتماعی گذاشته است که از ثمرات این انقلاب همه مردم میهن ما برخوردار گشته اند و بر اثر این انقلاب ملت ما توانسته است بر مشکلات و معضلات اجتماعی فائق آید و گام در آستانه ترقی بگذارد. همانگونه که شاهنشاه ما بارها اشاره فرمودند مرزهای این انقلاب از حدود يك انقلاب اجتماعی میگردد و بعد يك انقلاب فرهنگی در سطح جامعه بشری ترقی و ارتقاء مییابد من امیدوار هستم که تبریک و تهنیت ما در ضمن برای خود ما یاد آور وظایف خطیر و سنگینی باشد که بر عهده داریم. ما بر عهده داریم که چشم بینائی برای مجریان انقلاب باشیم و امیدوار هستم که این وظیفه خطیر را بتوانیم بخوبی انجام بدهیم. باردیگر از صمیم قلب تبریک و تهنیت میگویم و امیدوار هستم که خداوند ما را هم در راه انجام وظایف خطیرمان هدایت کند (احسن).

۳ - تصویب صورت جلسه

رئیس - نسبت به صورت جلسه دفعه گذشته نظری نیست؟ (اظهاری نشد) صورت جلسه قبل تصویب میشود. آقای یار محمدی.

مهندس یار محمدی - تلگرافی از دیپلمه های کشاورزی و دامپزشکی مشهد رسیده با کسب اجازه از مقام ریاست تقدیم میکنم.

۴ - طرح و تصویب گزارش کمیسیون دارائی دائر به تأیید اصلاحات مجلس سنا در لایحه قانونی اصلاح قانون تأسیس سازمان بنساز و کشتیرانی و تعرفه حقوق و عوارض بندری و ابلاغ بدولت

رئیس - وارد دستور میشویم گزارش کمیسیون دارائی راجع به اصلاح قانون تأسیس سازمان بنادر و کشتیرانی و تعرفه حقوق و عوارض بندری مطرح است قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

گزارش از کمیسیون دارائی بمجلس شورای ملی
کمیسیون دارائی در جلسه ۹ بهمن ماه ۱۳۴۷
با حضور آقای قوام صدوری معاون وزارت دارائی لایحه
شماره ۲۷۰۹۲ - ۱۳۴۷/۹/۶ راجع باصلاح قانون تأسیس
سازمان بنادر و کشتیرانی و تعرفه حقوق و عوارض بندری
را که قبلاً در مجلس شورای ملی تصویب شده و مجلس
سنا در آن اصلاحاتی بعمل آورده بود مورد رسیدگی
قرار داد و بنا لایحه مصوب مجلس سنا موافقت کرد.
اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم میدارد.
قانون اصلاح قانون تأسیس سازمان بنادر و کشتیرانی
و تعرفه حقوق و عوارض بندری

ماده واحده - تبصره ۳ ماده واحده قانون
تأسیس سازمان بنادر و کشتیرانی و تعرفه حقوق و
عوارض بندری مصوب خرداد ماه سال ۱۳۳۹ بشرح زیر
اصلاح میشود :

تبصره ۳ - تغییرات ضروری در نرخ حقوق و
عوارض بندری مندرج در فهرستهای ضمیمه قانون تا
سی درصد با تصویب هیأت وزیران و تغییرات بیش از
سی درصد و همچنین تغییر عناوین و اعطای معافیت از
پرداخت حقوق و عوارض بندری مذکور در بنادری که
مقتضی باشد با تصویب کمیسیونهای دارائی مجلسین مجاز
خواهد بود.

مخبر کمیسیون دارائی - خسروی کردستانی
رئیس - نسبت به گزارش کمیسیونها نظری نیست؟
آقای اهری بفرمائید.

اهری - بانوسعه بنادر ایران و ایجاد بنادر جدید از جمله
توسعه بندرعباس و مشکلاتیکه برای وزارت دارائی و
اداره کل بنادر از لحاظ مقررات گذشته وجود داشت
باینرسی که در کمیسیون دارائی بعمل آمد شرار شد طبق
نظر دولت در این مقررات و حقوق و عوارض بندری تجدید
نظر بشود با توجه به مقرراتیکه در بنادر کشورهای دیگر
مخصوصاً در بنادر کشورهای همسایه وجود دارد اداره کل
بنادر هم بتواند با توجه به اوضاع و احوال روز در این قانون

و مقررات تجدید نظر کند در قانون گذشته هم داشتیم که
این اختیار بدولت داده شده بود که تا حدود سی درصد
یعنی ناصدی سی بتواند این مقررات و عوارض را تقلیل یا
در بعضی موارد معافیتهایی منظور کند که چون این
مطلب در کمیسیون دارائی بحث شد و مورد توجه قرار
گرفت که حتماً باید در کمیسیونهای دارائی به تصویب
برسد بنابراین دولت هم قبول کرد ولی در موقع طرح در
مجلس شورای ملی در تصویب کمیسیونها فقط ذکر
کمیسیون دارائی شده بود چون طبق آئین نامه داخلی
مجلسین عوارض باید به تصویب هر دو مجلس برسد بنابراین
این با اصلاحی که در مجلس سنا شده بود و اضافه کردن
کمیسیون دارائی مجلسین توافق پیدا شد و موافقت شد
و به همین صورت هم گزارش آن تقدیم مجلس شورای ملی
شده است که این تغییرات به تصویب کمیسیونهای هر دو
مجلس برسد.

رئیس - نظر دیگری نیست؟ (اظهاری نشد) بگزارش
کمیسیونها رأی میگیریم خانها و آقایانیکه موافقت
خواهش میکنم قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب
شد: لایحه بدولت ابلاغ میشود.

**۵- بیانات آقای نخست وزیر و معرفی آقای علی هزاره
بسمت معاون نخست وزیر و رئیس دفتر مرکزی
بودجه و تقدیم لایحه بودجه سال ۱۳۴۸
کل کشور**

رئیس - جناب آقای نخست وزیر فرمایشی دارید
بفرمائید.

نخست وزیر (امیر عباس هویدا) - جناب آقای رئیس
خانها و آقایان، بهتر است قبل از اینکه بودجه کل کشور
را تقدیم مجلس شورای ملی بنمایم چند کلمه ای در باره
سیل فارس و خوزستان و اقداماتی که بعمل آمده است مطالبی
به اطلاع نمایندگان محترم برسانم.

بارانهای مداوم از اواخر دی ماه تا سوم بهمن در منطقه
خوزستان و فارس موجب گردید که رودخانه های خوزستان
تماماً در رودخانه کرد در فارس بنحو سیلابهای طغیان نمایند
و خساراتی بسیار آورد. در سالهای عسادی میزان بارندگی

بسیار متوسط در خوزستان از اول بائز تا اوایل بهمن مجموعاً
۱۲۰ میلیمتر میباشد در سال جاری این مقدار تا اول بهمن
در اهواز ۲۵۰ میلیمتر، در هفت تپه ۳۷۲ میلیمتر، در دزفول
۲۷۱ میلیمتر و در حمیدیه ۱۹۲ میلیمتر بوده است. نکته مهم
این است که قسمت عمده این بارندگی در فاصله بین ۲۹
دی ماه تا سوم بهمن نازل شده بطور مثال در هفت تپه از
ساعت ۱۰ صبح تا پنج بعد از ظهر ۴۷/۱۱/۲ جمماً ۱۵۰
میلیمتر باران نازل شده با این وضع سطح آب رودخانه
کارون در اهواز از ساعت ۹ صبح روز اول بهمن دوازده متر و
چهل و دو سانتیمتر از سطح متوسط دریا و بعداً این مقدار به
هفته متر و هفتاد سانتیمتر رسید همانطور که اطلاع دارید
قسمتی از شهر را گرفت و دهات مجاور هم تحت محاصره
قرار گرفت و بعداً هم طغیان آب به نزدیکیهای خرمشهر
رسید و باید در اینجا عرض کنم که با همکاری تمام مقامات
کشوری و نیروهای مسلح شاهنشاهی توانستند تاحدودی
از خسارات جلوگیری کنند و چون قبلاً با اطلاعاتاتی که
از وضع هوا در دست داشتیم و با اطلاعاتاتی که از طغیان
رودخانهها سازمان آب و برق خوزستان مرتباً در اختیار
مقامات مرکزی و استان گذاشته بود توانستند قبل از آنکه
طغیان شروع شود خیلی از دهات را تخلیه کنند و بعداً هم
که من همکارانم به آنجا مسافرت کردیم بنا ایجاد یک
ستاد هماهنگک توانستند تمام وسائل لازم را تا حدودی
که در روزهای اول مقدور بود و روزهای بعد بطور کلی تمام
دهات برسانند و واقعاً باید در اینجا اذعان کرد این همکاری
بسیار صمیمانه بین تمام مقامات کشوری و لشکری و شیرو
خورشید و خود مردم این امکان را داد که از تمام وسائل
استفاده شود از هور گرفت نیروی دریائی، از قایقهای
نیروی دریائی و از تمام وسائل موتور بزرگ لشکر هشتم و
ارتش سوم شیراز و همینطور از لحاظ کمکهای نیروی هوائی
و نیروی زمینی با هلیکوپتر و طیاره های بزرگ باربری
ارتش توانستند تمام وسائل مورد نیاز را به تمام روستاها
برسانند در این مسافرت در خوزستان دوستان و کسلاهی
مجلسین هم با این جانب بودند در فارس هم همینطور
نمایندگان محترم فارس تشریف داشتند و از نزدیک اوضاع
را ملاحظه کردند و چون اظهار نظرهایی در جریان ملاحظه

کردم باید اینجا عرض کنم هر چند که دولت معتقد است
قادر است که به کلیه امور رسیدگی کند ولی هنوز
دستگاههایی که بتوانند پیش بینی بکنند که سیل چه
موقعی میرسد نداریم و تا روزیکه ۱۴ سد دیگر ایران
ساخته خواهد شد متأسفانه در معرض خطر سیل خواهیم
بود و شک و تردیدی نیست که اگر تصمیمات
لازم در موقع خود گرفته نشده بود، خساراتی که این
سیل ببار میآورد خیلی بیشتر می بود ضمناً در فارس هم
مقداری خسارت وارد شد ولی در اینجا باید عرض کنم
که تمام این خسارات جبران خواهد شد و دستورات لازم
در محل داده شد که کمیته های مربوط فوراً در محل
شروع بکار بکنند و بر آورد خسارات از لحاظ خانه سازی
و از لحاظ ضروری که بزراعت وارد شده بنمایند و همینطور
که در بودجه ملاحظه خواهید فرمود با تبصره ای که در تب
هیئت دولت تصویب کرد و امروز هم تقدیم خواهد شد
امکانات مالی هم بدست خواهد آمد که بتوسط بانک
کشاورزی و صندوق توسعه کشاورزی و بانک رهنی برای
نوسازی این قسمت از مملکت کمک خواهد شد. اینجا
مجدداً وظیفه خود میدانم از مقامات نظامی و انتظامی و
نیروهای مسلح و تمام مأمورین کشوری و بخصوص از
شیرو خورشید و دوست عزیزم آقای خطیبی که زحمت
زیادی کشیده اند تشکر بکنم و اطمینان میدهم طبق
دستورات شخص شاهنشاه من فوراً به محل رفته و هر روز
دوبار گزارش امر بر عرضان میرسد و دستورات لازم را
صادر میفرمودند و ملت ایران اطمینان دارد که در تحت
رهبری شاهنشاه که علاقه زیادی بفرورد ملت و تمام
نقاط ایران دارند دولت خواهد توانست بر نامه های خودش
را عملی کند (نمایندگان - انشاء الله) ضمناً میخواستم
در اینجا آقای علی هزاره را بسمت معاون نخست وزیر و رئیس
دفتر مرکزی بودجه معرفی کنم (نمایندگان - مبارک است)
جناب آقای رئیس، خانها و آقایان :

بار دیگر این افتخار نصیب من شده است که لایحه
بودجه کل کشور را بمجلس شورای ملی تقدیم کنم.
لیکن قبل از بحث درباره بودجه سال ۱۳۴۸ لازم است
اجمالاً نگاهی به اوضاع عمومی جهان بیفکنیم زیرا در

عصر کنونی شرایط سیاسی و اقتصادی جهان آتلد و عواقب خود را در خط مشی و کیفیت فعالیتهای مناطق و کشورهای دنیا ظاهر میسازد.

سالی که گذشت برای بسیاری از کشورها سال بحرانهای سیاسی و تزلزل و عدم ثبات داخلی بود و تشنجات منطقه‌ای و جنگهای داخلی خاصه در منطقه عربی خاور میانه، خاور دور و افریقا آثار نامطلوبی در صحنه بین المللی بیار آورد.

علاوه بر بحرانهای سیاسی و نظامی که اجتماعات جهان با آن روبرو شدند در سال ۱۳۴۷ وضع پولی کشورهای بزرگ صنعتی و هجوم برای خرید طلا دوبار دنیا را دچار بحران اقتصادی شدید ساخت. بسیاری از کشورهای صنعتی بزرگ برای بر طرف ساختن کسری بودجه، مقابله با افزایش شدید قیمتها و تعدیل کسری موازنه پرداختهای خود به سیاستهای محدود کننده و ضد تورمی توسل جستند. این وضع تا حدود زیادی از رشد و توسعه حتم بازرگانی جهان کاست و از جمله سبب شد که کشورهای در حال توسعه نتوانند درآمدهای صادراتی خود را که برای رشد سریع و بدون وقفه اقتصاد آنها جنبه حیاتی دارد بحد لازم افزایش دهند و با آنکه بر نامه جهانی دهه

توسعه از هشت سال پیش امیدهای بسیار در مردم کشورهای در حال توسعه برانگیخته بود سال گذشته این حقیقت را بالاخره نشان داد که حتی رسیدن به هدف رشد سالانه ۵٪ در سال ۱۹۷۰ دیگر برای اکثریت قریب باتفاق آنان امکان پذیر نخواهد بود. رشد بیشتر این کشورها در حدود ۳٪ در سال بود که افزایش ۲٪ الی ۳٪ جمعیت در بسیاری از موارد اثرات محدود آنرا خنثی کرد. بدین ترتیب با آنکه کشورهای صنعتی و پیشرفته جهان، خود با مشکلات و بحرانهای تازه روبرو بودند شکاف موجود بین آنها و کشورهای در حال رشد بیشتر و خطرناک تر شده و بر مسائل بیشتر رشد و توسعه این کشورها افزوده است. تقاضای جهانی که علیرغم ترقیات روز افزون فکر بشهر همچنان گرفتار چنین مسائلی بفرنج و حل نشدنی است بی شک برای مانا اثر آور و سخت است. با این همه میتوان اقتضار داشت که در این شرایط نامساعد جهانی کشور ما بر مبری

خردمندان پادشاهی که همه کوشش خود را در راه اعتلای مین میبذول داشته اند فارغ از نگرانی ها کار سازنده و پیشرفت بی سابقه خود را بارشید سالانه‌ای بیش از دو برابر آنچه که سازمان ملل برای دهه توسعه پیش بینی کرده بود دنبال میکند و با بهره برداری از اصلاحات عمیقی که اجتماع ایران را در گرو کون کرده است از ثبات سیاسی و پیشرفت اقتصادی بی سابقه‌ای برخوردار گشته است (صحیح است).

اکنون اجمالا به شرح عملکرد اقتصاد ایران در سال ۱۳۴۷ که اولین سال برنامه عمرانی چهارم کشور است میپردازیم.

طبق ارقام مقدماتی پیش بینی میشود که رشد اقتصادی ایران در سال ۱۳۴۷ در حدود دوازده درصد خواهد بود (انشاءالله) که برابر با بهترین ارقام رشد دوران برنامه عمرانی سوم است.

این رشد در شرایط ثبات نسبی قیمتها بدست آمده و افزایش قیمتها در حدود ۱/۵ درصد بر آورده میشود باید متذکر بود که رشد قابل ملاحظه اقتصاد ایران توأم با ثبات نسبی قیمتها برای بسیاری از کشورهای پیشرفته جهان کم نظیر است.

این رشد بر اثر توسعه فعالیتها و سرمایه گذاری بخش دولتی و خصوصی و فعالیت‌های همه جانبه مردم پدید آمده و وضع مساعد کشاورزی هم با افزایش تولید ملی کمک کرده است.

افزایش منابع مالی بخش دولتی سهم بسزائی در توسعه فعالیتهای آن داشت و همگام با تحرك قابل ملاحظه بخش دولتی، سرمایه گذاری بخش خصوصی نیز در محیط اطمینان و اعتمادی که ناشی از ثبات سیاسی و تحولات اجتماعی کشور و نیز اتخاذ سیاستهای مناسب و هماهنگ اقتصادی است توسعه یافت. بخش خصوصی با تسهیلات همه جانبه‌ای که از نظر اعتبارات و واردات کالا و خدمات برای آن ایجاد شده بود به سرمایه گذاری دامنه‌داری در زمینه‌های گوناگون تولیدی پرداخت پیش بینی میشود که اعتبارات بخش خصوصی در سال ۱۳۴۷ نسبت به ارقام مشابه سال گذشته ۱۶ درصد افزایش یابد و واردات کالا و خدمات آن نیز ۲۴ درصد بیشتر شود.

این نکته که سرمایه گذاری بخش خصوصی تقریباً برابر سرمایه گذاری بخش دولتی میباشد میزان توسعه فعالیتهای این بخش و نقش مهم آنرا در اقتصاد کنونی ایران نشان میدهد. طی برنامه چهارم امکانات و فرصتهای فراوان و روز افزونی در برابر بخش خصوصی قرار دارد و دورنمای فعالیتهای بخش خصوصی روشن و امید بخش است ایجاد صنایع سنگین صاحبان سرمایه‌ها و کارفرمایان فرصت میدهد تا در دهها رشته جدید صنعتی مورد نیاز و با وابسته صنایع سنگین سرمایه گذاری کنند و نقش برجسته خود را در توسعه تولید ملی ایفا نمایند. لیکن ذکر این نکته را نیز لازم میدانم که بخش خصوصی در مقابل امکانات و فرصتهایی که از آن برخوردار میشود وظایف و مسئولیتهای بزرگی نیز دارد و مسئولیت نیل به هدفهای برنامه چهارم را نباید تنها بر عهده دولت گذاشت. بخش خصوصی باید وظایف و مسئولیتهای خطیر خود و اثرات عملیاتی که انجام میدهد در مجموعه اقتصاد کشور آگاه باشد و در هر مورد فعالیتهای خویش را با اصول و ضوابط برنامه‌های عمرانی و سیاستهای اقتصادی و پولی و ارزی مملکت تطبیق دهد.

توسعه فعالیتهای اقتصادی رو به مرتفعه در کلیه بخشها مشهود بوده و انتظار میرود که تولیدات بخش کشاورزی نسبت به سالهای اخیر افزایش رضایت بخش داشته باشد.

زیرا آثار و نتایج اقتصادی اصلاحات ارضی بتدریج ظاهر میشود و نقش خود را در رشد تولیدات کشاورزی و بهبود زندگی روستائیان ایفاء میکند (صحیح است).

تصویب قانون تقسیم و فروش املاک مورد اجاره برای زمین مستأجر بعنوان تکامل منطقی مراحل اول و دوم اصلاحات ارضی بسیاری از کشاورزان ایران را صاحب زمین خواهد کرد. از سوی دیگر تا کنون پانزده شرکت سهامی زراعی تشکیل شده است و این شرکتها که از تقسیم زمین بقطعات غیر اقتصادی جلوگیری میکنند، امکان سرمایه گذاری دامنه دار در کشاورزی بزرگ مکانیزه و افزایش بازده تولید را در این رشته فراهم میسازد. توسعه سریع کشاورزی ایران تا حدود زیادی وابسته به ایجاد

واحدهای بزرگ کشاورزی است که هدف آن تولید کالاهای و محصولات کشاورزی برای بازار و تأمین نیازمندیهای روز افزون مراکز صنعتی و شهرها میباشد. طی سال جاری اقداماتی در مورد ایجاد صنایع وابسته به کشاورزی شد و استقبال سرمایه گذاران خصوصی داخلی و خارجی از این طرحها خاصه در خوزستان و برنامه‌هایی که در زمینه سردخانه‌ها، سیلوها و بازاریابی تجارتمی آغاز شده امکانات وسیعی را برای تحرك کشاورزی ایران فراهم خواهد ساخت.

در سال ۱۳۴۷ رشد تولیدات صنعتی بر روند سالهای اخیر خود ادامه داد و فعالیتهای مربوط به صنایع ذوب آهن، پتروشیمی، گاز، ماشین سازی و آلومینیوم که سیمای اقتصادی کشور را در گرو کون میسازد و بتحکیم استقلال اقتصادی ایران کمک میکند ادامه یافت. صنایع نفت نیز همچنان نقش قابل ملاحظه‌ای را در توسعه فعالیت اقتصادی ایفا کرد و مذاکرات موفقیت آمیز ایران با شرکنهای نفتی امکان استفاده هرچه بیشتر از این منبع درآمد را فراهم آورد.

سیستم پولی و بانکی کشور و سبب پرداخت مورد نیاز اقتصاد را تأمین کرد و اعتبارات بخش خصوصی و دولتی هماهنگ با توسعه فعالیتهای اقتصادی گسترش یافت برای تأمین نیازمندیهای اعتباری بویژه احتیاجات اعتباری بخش خصوصی نرخ بهره سپرده‌های پس انداز و مدت دار افزایش داده شد تا مردم بتوانند در آمده بیشتری از پس اندازهای خود بدست آورند و پس اندازهای بیشتری برای سرمایه گذاری تجهیز شود و برای طرحهای تولیدی بکار رود. از طرف دیگر ضرورت داشت که حجم کل اعتبارات تحت نظم و کنترل باشد تا تقاضا برای اعتبار و امکانات اعتباری هماهنگ شود و آثار نامطلوبی در زمینه قیمتها و وضع ارزی بیار نیارود. برای تأمین این منظور سیاست پولی تعدیل شد و نرخ تنزیل مجدد و سپرده‌های قانونی افزایش یافت لیکن در عین حال برای نخستین بار امکاناتی فراهم شد تا بانکها بتوانند افزایش سپرده‌های قانونی خود را بصورت اسناد و اوراقی که بانک مرکزی ایران تعیین میکند نگاهداری کنند و از این قسمت از منابع خود نیز درآمدهائی بدست آورند.

در سال ۱۳۴۷ بود که علاوه بر کلیه کارهای سرمایه‌داری و واسطه که برای تأمین سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و اجرای طرح‌های عمرانی دولت ضرورت دارد با سرعت قابل ملاحظه‌ای افزایش یافت، مصارف ارزی پایبای آن بیشتر شد در این سال منابع ارزی لازم برای اجرای طرح‌های عمرانی و تولیدی بخش دولتی و خصوصی تأمین گردید بدیهی است که دولت همواره مراقبت کامل در برقراری تعادل وضع ارزی داشته و خواهد داشت.

طبیعت برنامه‌های بزرگ اقتصادی ایران چنان است که باید در تنظیم سیاست‌های اقتصادی پیوسته مراقبت ایجاد تعادل‌های لازم خاص در مورد وضع ارزی و ثبات نسبی قیمت‌ها بود.

در زمینه بازرگانی خارجی بر مبنای سیاست مستقل ملی به استفاده از بازارهایی که منافع کشور را تأمین می‌کند بیشتر توجه شد و از این راه امکانات تازه‌ای برای اجرای طرح‌های اقتصادی پدید آمد. مسافرت‌های شاهنشاه آذربایجان به کشورهای خارجی و مذاکره با رهبران کشورهای دوست نه تنها در شناساندن ایران مؤثر بود بلکه کمک بسیار ذیقیمتی هم به توسعه روابط اقتصادی و بازرگانی خارجی ایران کرده است.

افزایش تولید ملی و توانایی پرداخت هم‌راه با اجرای قانون جدید، مالیات بر درآمد و کوششی که برای وصول مالیات‌ها شده منابع مالی دولت را از این بابت بالا برد چنانکه میزان مالیات مستقیم وصول شده در سال ۴۷ در حدود ۳۳ درصد نسبت به از قدام سال قبل بیشتر شد که بنوبه خود درخور توجه است.

با این بررسی اجمالی کاملاً مشهود است که عملکرد اقتصاد ایران در سال ۱۳۴۷ قرین موفقیت بوده و بیش از پیش موجبات افزایش سرمایه‌گذاری‌های بزرگ رادر کشور فراهم آورده است. فروش اوراق قرضه ایران در آلمان فدرال با وجود شرایط دشوار بازارهای پول و سرمایه به نشانه ثبات اقتصادی کشور است.

دستگاه‌های اداری مملکت و تربیت مدیران کارآمد را برای اجرای برنامه‌های اقتصادی مشخص و معین ساخته است و تردیدی نیست که بدون اصلاح عمیق دستگاه‌های اداری رسیدن به هدف‌های بزرگ اجتماعی و اقتصادی ایران امکان پذیر نخواهد بود از این رو منشور انقلاب اداری راهنمائی است برای عمل، برای برطرف کردن نواقص و نارسائی‌های اداری و روش‌ها و عادات مزاحم و دست و پاگیر و برای تحرک دستگاه‌های دولتی تا شرط مناسبی برای انجام امور مردم و اجرای برنامه‌های اقتصادی و اجتماعی کشور فراهم آید.

اجرای منشور انقلاب آموزشی نیز برای تجهیز نیروی انسانی و تربیت کادر متخصص از هر حیث مورد توجه دولت است و برنامه‌هایی که در زمینه اصلاح تعلیمات عالی و دانشگاه‌ها و برنامه‌ریزی صحیح آموزش در کلیه سطوح آغاز شده است باین گویی دنبال خواهد شد و اولویت‌هایی که دولت در این زمینه بدان معتقد است نباید بر هیچ‌کس پوشیده باشد.

اهمیت اجرای منشور انقلاب اداری و آموزشی در این است که باید کادر اداری و فنی متخصص و مطلع و دلسوز و لایق را به تعدادی که مورد نیاز برنامه‌های اجتماعی و اقتصادی کشور است فراهم آورد تا بتوان با اجرای صحیح برنامه‌ها از امکانات مالی کشور بهترین نتایج را بدست آورد.

ما در این عقیده خود را سخ‌هستیم که سر نوشت ملت‌ها و رشد اقتصادی و رفاه اجتماعی آنها رادر مرحله آخر انسان معین میکند نه ماشین و با پیروی از این اصل است که از هیچ کوشش و مبارزه‌ای دریغ نخواهیم کرد تا بگفته منشور انقلاب آموزشی «پیشرفت‌های سریع علم و فن راه‌مواره در خدمت ارزش‌های بزرگ انسانی قرار دهیم» (احسن) در پایان بررسی وقایع سال ۱۳۴۷ اشاره به این نکته را نیز لازم میدانم که ملت ایران در این سال بر اثر فخر طبیعت لِحظت ناگواری را گذراند. زلزله خراسان و سیل اخیر خوزستان و فارس و قسمت‌های دیگر ایران خسارات فراوانی ببار آورد ولی اقدامات سریع دولت و همکاری‌های صمیمانه مردم بمنظور ترمیم خرابی‌ها آغاز

شده نوسازی منطقه زلزله زده خراسان با سرعت ادامه دارد و تدکیر این نکته را نیز واجب میدانم که نهضت کمک‌های همه جانبه دولت و ملت به زلزله زدگان نشانه‌ای از هم بستگی مردم ایران است که کشور ما همواره از آن برخوردار بوده است.

سالی که گذشت در زمینه‌های عمده و اساسی اقتصاد ایران سال‌زیر برکت و توأم با موفقیتی بود. مراقبت کامل بر شرایطی که رشد اقتصادی ایران را امکان پذیر ساخت و نیز همکاری بخش خصوصی و دولتی موانعی را که طبیعتاً در راه رسیدن به هدف‌های عالی اجتماعی و اقتصادی کشور پدید می‌آید به مقیاس وسیعی بر طرف ساخت. لایحه بودجه سال ۱۳۴۸ چنان تنظیم شده است که اولویت‌های اساسی منظور شود و از سوی دیگر وقفه‌ای در آهنگ پیشرفت اجتماعی و اقتصادی کشور پدید نیاید. در ابتدای سخنان خود اشاره کردم که بعضی از کشورها دچار بحران‌های سیاسی و عدم ثبات داخلی هستند که آثار و عواقب آن در روابط بین‌المللی تأثیر می‌کند.

در این شرایط دولت شاهنشاهی ایران با آنکه بازها حمایت و پشتیبانی خود را از ایجاد صلح و آرامش و همکاری بین‌المللی و عدم تجاوز و عدم مداخله در امور سایر کشورها با قاطعیت اعلام داشته است لیکن ما این که خلع سلاح عمومی عملی نشده است تقویت نیروهای دفاعی کشور را ضروری میدانم (صحیح است) از این رو در تنظیم بودجه سال ۱۳۴۸ به نیازمندی‌های نیروی دفاعی توجه شد تا جامعه ایران بتواند در محیط صلح و آرامش و اطمینان به کوشش خلاق و مسالمت آمیز خود برای تأمین یک زندگی مرفه و پایه‌گذاری زندگی بهتر برای نسل‌های آینده ادامه دهند (انشاءالله) در شرایط خاص جهانی که در آن زندگی می‌کنیم قدرت دفاعی و اقتصاد سالم لازم و ملزوم یکدیگرند و توجه به یکی و غفلت از دیگری عواقبی را بدنبال خواهد داشت که ناظر آثار تلخ آن در بعضی از کشورها بوده ایم بودجه کل کشور در سال ۱۳۴۸ بالغ بر سیصد و سی میلیارد و سیصد و بیست و هشتاد و نه هزار ریال می‌باشد که در آن بودجه جاری به میزان ۱۱۲/۷ میلیارد ریال بطور متعادل تنظیم گردیده است.

افزایش بودجه جاری در سال ۱۳۴۸ نسبت به سال جاری در حدود یازده درصد است در باره بودجه جاری چند مطلب قابل ملاحظه و درخور توجه است. اولاً در سال ۱۳۴۸ پرداخت کلیه اوراق قرضه دفاعی که سر رسید آن فرامیرسد تأمین شده است. ثانیاً برای اجرای قنانون استخدامی کشوری مبلغ سه میلیارد ریال اعتبار در نظر گرفته شده است. سرانجام باید به این نکته مهم توجه شود که بودجه سال ۱۳۴۸ بشکلی تنظیم شده و اجرای آن را خاصه از راه تخصیص اعتبارات چنان در نظر گرفته‌ایم که اگر درآمدهای بیشتری بدست آید مورد استفاده بودجه عمرانی قرار گیرد.

برنامه عمرانی چهارم هدف‌های اقتصادی و اجتماعی کشور را طی دوره پنج‌ساله خود معین ساخته است و بررسی عملکرد سال ۱۳۴۷ نشان میدهد که اقتصاد ایران در نخستین سال برنامه عمرانی چهارم از هدف‌های متوسط سالیانه این برنامه پیشی گرفته است. برای اجرای هدف‌های برنامه چهارم بودجه عمرانی سال ۱۳۴۸ بالغ بر ۹۷/۶ میلیارد ریال در نظر گرفته شده است. از این مبلغ ۸۷ میلیارد ریال مربوط به پرداخت‌های عمرانی است که در قانون برنامه عمرانی کشور تصویب رسیده است و ۱۱/۵ درصد نسبت به رقم مشابه سال ۱۳۴۷ افزایش نشان میدهد.

بی‌ریزی صنایع سنگین و سیاست صنعتی شدن کشور و استفاده از منابع معدنی که اکتشافات اخیر نوید آینه درخشانی را میدهد در سال ۱۳۴۸ ادامه خواهد یافت. از این رو قسمت قابل ملاحظه‌ای از اعتبارات عمرانی صرف صنایع ذوب آهن و گاز و پتروشیمی میشود و با توجه به نفوس برنامه عمرانی چهارم در سال آینده توجه خاصی به توسعه آب و برق و کشاورزی و هزینه‌های زیر بنایی خواهد شد.

لازم به تأکید است که دولت نسبت به اجرای به موقع طرح‌های مربوط به صنایع سنگین امیدواری دارد و آنرا کاملاً لازم میدانم زیرا انجام این طرح‌ها به تنوع مصنوعات ایران و توسعه امکانات صادرات و بدست آوردن منابع مالی تازه برای برنامه‌های آینده کشور کمک خواهد کرد. از

آینده نیز مانند گذشته سعی خواهد شد بودجه دقیق تر و کاملتر تهیه شود.

دولت سعی کرد امسال بودجه قبل از ۱۵ بهمن تهیه شود ولی دولت سعی خواهد کرد که سال آینده بودجه در اوایل بهمن تقدیم شود و همچنین سعی خواهیم کرد در سال آینده گزارشهای کاملتر و بهتری بعرض نمایندگان برسانیم (انشاءالله).

در پایان برخود واجب میدانم که از نمایندگان محترم مجلس شورای ملی که پیوسته دولت را از راهنماییهای پراح خود بهره مند کرده اند سپاسگزاری کنم و اطمینان دارم که نمایندگان محترم با دقت و صفای بساطتی که در راه خدمت گذاری پشاهنشاه محبوب و میهن عزیز دارند لایحه تقدیمی را مورد امان نظر دقیق قرار خواهند داد.

رئیس - لایحه بکمسیون بودجه ارجاع میشود.

۶- ختم جلسه

رئیس - چون مطلب دیگری در دستور نداریم با اجازه خانم ها و آقایان جلسه امروز را ختم میکنیم دستور و موقع جلسه آینده بعداً با اطلاع همکاران محترم خواهد رسید.

(ساعت ده و پانزده دقیقه صبح جلسه ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - عبداللہ ریاضی

سوی دیگر اجرای بموقع طرحهای مذکور که اساس برنامه عمرانی چهارم است سایر رشتههای تولیدی و عمرانی را نیز مدنظر خواهد کشید و شرایط لازم را برای رشد همه جانبه و متعادل بخشهای گوناگون اقتصاد فراهم میآورد. ضوابط عمده دولت در تنظیم بودجه کشور علاوه بر تأمین احتیاجات دفاعی رشد سریع و مداوم اقتصادی حفظ ارزش داخلی پول و حفظ موازنه پرداختها - بهبود مدیریت و کارآئی سازمانهای دولتی و اجرای برنامههای آموزشی کشور بوده است و خواستهها و احتیاجات بر اساس اولویتها و با توجه به امکانات مالی کشور تنظیم گردیده است. تردیدی نیست که ایجاد جامعه مرفه و ارتقاء سطح زندگی مردم هدف اساسی کلیه فعالیتهای اقتصادی و مهمترین ضابط برنامه ریزی است. لیکن فراهم آوردن شرایط لازم بمنظور بایه گذاری زندگی بهتر را برای نسلهای آینده نمیتوان بدست فراموشی سپرد و وظیفه نسل کنونی آنست که هنگام تعیین سیاستهای اقتصادی و هدفهای رفاه اجتماعی آینده را از نظر دور ندارد.

نوسعه و رفاه اقتصادی هرگز آسان بدست نمیآید و ضرورت دارد که انضباط مالی کامل رعایت شود (صحیح است). امیدوارم بخش خصوصی نیز همراه توسعه فعالیتهای خود این انضباط را که در وهله اول به سود خود این بخش است رعایت کند و در بهبود کیفیت کالاها و تقلیل قیمتها سعی کافی مبذول دارد. طی سالهای اخیر کامیابهای مؤثری در بهبود تهیه و تنظیم بودجه برداشته شده است و ملی موفقیتهای بدست آمده فقط آغاز راه است نه پایان آن و در